

Mainzer Beobachter

Weblog van Jona Lendering

Oorlog in Gallië: een nieuwe vertaling

ON OKTOBER 24, 2018OKTOBER 24, 2018 / DOOR
JONA LENDERING / INGESCHIEDENIS,
KLASSIEKEN, OUDHEID, ROMEINSE RIJK

JULIUS CAESAR OORLOG

Vertaald en
toegelicht door *in* VINCENT
HUNINK

GALLIË

A

Er zijn weinig antieke auteurs die je zó kunt lezen, als het ware voor de vuist weg. De Romeinse biograaf Suetonius (<http://www.livius.org/articles/person/suetonius/>) is er een, de Griekse onderzoeker Herodotos (<http://www.livius.org/articles/person/herodotus/>) is een andere. Caesars *Oorlog in Gallië* (http://mindbus.go2cloud.org/aff_c?offer_id=5&aff_id=16&url=http%3A%2F%2Fwww.athenaeum.nl%2Fshop%2Fdetails%2F9789025309619) is ook zo'n tekst. De beschrijving van de campagnes waarmee de Romeinse generaal het gebied benoorden de Alpen onderwierp, laat zich makkelijk lezen, zonder veel uitleg. De vertaling van Vincent Hunink (<http://intro.vincenthunink.nl>) die sinds

vorige week te koop is, bevat daarom weinig toelichting. U kunt gewoon op bladzijde 9 beginnen met lezen en doorgaan tot bladzijde 276 en u kunt daarna het beknopte nawoord, intelligent als het is, overslaan zonder dat uw leesplezier er minder om is.

Verwacht van mij geen objectieve bespreking. Dit is eerder een signalement van een boek dat uw belangstelling kan hebben. Ik ken Hunink immers persoonlijk. Ik heb regelmatig met hem samengewerkt en altijd met heel erg veel plezier. We zijn even oud en hebben wat gedeelde belangstellingen, maar hij is anders terechtgekomen dan ik, zodat we regelmatig anders denken over dezelfde zaken, wat garant staat voor een prettige uitwisseling van ideeën. Ik zou deze fijne werkrelatie niet waard zijn als ik nu pas aan kwam zetten met kritiek. De inhoud van de volgende twee alinea's, dat er wél toelichting had moeten zijn, is hem dan ook allang bekend. We hebben het er namelijk al sinds 2015 over.

Op dat moment was de zeer uitgebreid toegelichte Landmark-vertaling (http://mindbus.go2cloud.org/aff_c?offer_id=5&aff_id=16&url=http%3A%2F%2Fwww.athenaeum.nl%2Fshop%2Fdetails%2F9780307377869), waarover ik al eens blogde (<https://mainzerbeobachter.com/2018/05/12/caesar-schreef-nepnieuws-of-toch-niet/>), nog niet uitgekomen en waren ook de ontdekkingen van Nico Roymans bij Kessel (<https://mainzerbeobachter.com/2015/12/10/caesar-in-kessel/>) nog niet algemeen bekend. Een boek met goede landkaarten, met toelichting over de wijze waarop Caesars tekst te combineren valt met de archeologie van de La Tène-cultuur, met veel foto's en met nog wat toeters en bellen, zou een succes zijn geweest. Ik zou er zelf graag aan hebben bijgedragen: in de zomer van 2015 zat ik goed in mijn vrije tijd en ik heb aangeboden er gratis en voor niks aan te werken, inclusief een reisje naar Frankrijk om de in mijn collectie nog ontbrekende foto's te maken.

Om hem moverende redenen heeft de uitgever van dat aanbod geen gebruik gemaakt en natuurlijk mag dat – ik draag het hem in elk geval niet na – maar toen Roymans' onderzoeksresultaten in de winter van 2015/2016 discussie (<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/01/30/de-slag-om-caesars-slachtpartij-1582707-a377333>) begonnen los te maken, lag er dus geen Nederlandse Caesarvertaling. *Oorlog in Gallië* had twee doelgroepen kunnen bedienen: degenen die dit boek wilden lezen omdat ze als tekst de moeite waard is en degenen die de vertaling wilden lezen omdat ze interessant is. Dat hier een kans is gemist op commercieel succes, soit:

dat is niet mijn zaak. Dat hier een kans is gemist twee doelgroepen te bereiken en de mensen die de Oudheid als irrelevant hebben afgeschreven te tonen dat de Romeinen er wél toe doen, ja, dat doet me pijn. Op Twitter zou je zeggen: op het moment dat het zijn belang had kunnen tonen, stond #TeamOudheid er niet.

Maar goed. Hunink en zijn uitgever hebben een minder ambitieuze keuze gemaakt en de doelen die ze wél stellen, die halen ze met vlag en wimpel.

Er valt over Caesar zélf niet veel positiefs te zeggen: sinds hij een oorlog had gevoerd in wat we nu Portugal noemen gold hij als oorlogsmisdadiger, die een officieel ambt moest blijven bekleden om zijn onschendbaarheid te bewaren en gerechtelijke vervolging voor te blijven. Zijn noordelijke commando was een uitkomst en in *Oorlog in Gallië* vertelt hij hoe hij de stammen daar heeft onderworpen. Als Caesar tijdig was berecht, zouden tienduizenden Galliërs een rustiger bestaan hebben gekend.

De rekening voor hun onvermogen een oorlogsmisdadiger te neutraliseren kwam uiteindelijk toch terecht bij de Romeinen. Toen Caesars commando in Gallië verstreek en hij niet meteen een nieuw ambt kon verwerven, koos hij voor een burgeroorlog die uiteindelijk leidde tot de vernietiging van het republikeinse staatsbestel. Kortom, Caesar was niet iemand die je tot je vrienden zou willen rekenen. Het was echter wel iemand die briljant kon schrijven.

Dat vonden zijn tijdgenoten ook al. In een dialoog over de redenaarskunst, ironisch genoeg vernoemd naar Caesars latere moordenaar Brutus, geeft Cicero als zijn oordeel over *Oorlog in Gallië* dat het een eenvoudige, goed geschreven en elegante tekst is, ontdaan van alle opsmuk, als het ware uitgekleded. (Een opmerking die antieke lezers waarschijnlijk meteen hebben geassocieerd met degenen die zich in het openbaar uitkleedden: gespierde atleten.) Het is precies zoals Cicero zegt: *Oorlog in Gallië* is inderdaad een toegankelijke, vlot geschreven tekst. Zoals gezegd: je leest het voor de vuist weg.

Ik heb al [eerder verteld](https://mainzerbeobachter.com/2017/12/06/het-visioen-van-constantijn-1/)

(<https://mainzerbeobachter.com/2017/12/06/het-visioen-van-constantijn-1/>) dat Hunink een goede vertaler is – en dat betekent dat hij, afgezien van beheersing van de brontaal, twee dingen moet kunnen: hij moet beschikken over een goede Nederlandse woordenschat en moet zijn eigen talige voorkeuren ondergeschikt kunnen maken aan wat de gemiddelde lezer verwacht. Een gemiddelde lezer die

natuurlijk ook verandert: denk maar aan de wijze waarop we, onder invloed van het Engelse “however”, ons “echter” anders zijn gaan gebruiken.

Hunink benoemt in de korte verantwoording van zijn vertaling dat Nederlandstaligen tegenwoordig wat toleranter zijn voor een afwisseling van bijvoorbeeld verleden en tegenwoordige tijd. Gelukkig maar, want taalkundigen hebben de laatste jaren nogal wat nieuwe inzichten gepresenteerd over de betekenis van de Latijnse verleden tijden. Hunink gaat daar nu speelser mee om dan toen hij, eenentwintig jaar geleden, *Oorlog in Gallië* voor het eerst vertaalde. (De huidige versie wordt bescheiden gepresenteerd als herziene herdruk maar is in feite een nieuw boek.)

Kortom, een vertaling die je in een adem uitleest. (In mijn geval: tijdens een treinreis Amsterdam-Venlo en vice versa.) *Oorlog in Gallië* is prima lectuur en deze vertaling, bedoeld voor degenen die gewoon willen genieten van een mooie tekst, maakt haar ambities waar. Huninks werkzaamheden hebben een eenvoudige, goed vertaalde en elegante tekst opgeleverd, ontdaan van alle opsmuk, als het ware uitgekleeft. De lezer boft.

◀ [CAESAR](#) ◀ [GALLISCHE OORLOG](#) ◀ [VINCENT HUNINK](#)

3 gedachtes over “Oorlog in Gallië: een nieuwe vertaling”

1. [gmknepper](#)

Zijn we onder invloed van het Engels “immers” anders gaan gebruiken, of “echter”?

□ [OKTOBER 24, 2018 OM 8:38 AM](#) □

[BEANTWOORDEN](#)

[Jona Lendering](#)

Eh ja. Typisch zo’n fout waar je overheen leest, ook al controleer je je stukje. Inmiddels verbeterd.

□ [OKTOBER 24, 2018 OM 9:33 AM](#) □

[BEANTWOORDEN](#)

2. [thieu1972](#)

Ik heb de oudere vertaling van Hunink in de kast staan. Vond die vertaling al erg prettig om te lezen. Op school moesten we de Latijnse tekst lezen (ik herinner me dat dat

vrij goed ging, want Caesar schreef kort en bondig, en ook nog eens over spannende gebeurtenissen) en ik kon de originele tekst goed herkennen in de vertaling van Hunink. Dat vond ik erg fijn: dicht bij de oorspronkelijke tekst blijven, maar wel in Nederlands dat prettig en vlot leest.

□ OKTOBER 24, 2018 OM 8:48 AM □

BEANTWOORDEN

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

BLOG OP WORDPRESS.COM.